VALTIOVARAINMINISTERIÖ

16.5.2017

Valtiovarain controller -toiminto
Esko Mustonen

HALLITUKSEN VUOSIKERTOMUS VUODELTA 2016

Käsittely tarkastusvaliokunnassa 17.5.2017 klo 11:30 / K 14/2017 vp

Valtiovarain controller -toiminnon lausuma hallituksen vuosikertomuksen tietojen oikeellisuudesta ja riittävyydestä

Valtiovarain controller -toiminnon tehtävänä on valtion talousarviosta annetun lain (423/88) 24 f §:n mukaan varmistaa, että hallituksen vuosikertomus antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta. Hallituksen vuosikertomukseen sisältyy tätä koskeva valtiovarain controller -toiminnon lausuma. Tietojen oikeellisuutta ja riittävyyttä on arvioitu 12.4.2017 annetun valtiovarain controller -toiminnon ohjeen mukaisesti. Arviointiperusteita on päivitetty tällä valmistelukierroksella vastaamaan muuttuneita säädöksiä ja tiivistetty aiempaa vuodelta 2006 ollutta ohjetta.

Valtiovarain controller -toiminnon lausumassa todetaan, että hallituksen vuodelta 2016 annettava vuosikertomus liitteineen 1 ja 2 antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista ja taloudellisesta asemasta sekä valtion taloudenhoidosta ja antaa kokonaisuutena kohtuullisessa määrin oikeat ja riittävät tiedot tuloksellisuuden pääasiallisesta kehityksestä. Tilinpäätös on laadittu säännösten ja määräysten mukaisesti eikä se sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Valtiovarain controller -toiminnon käytettävissä ovat olleet valtiontalouden tarkastusviraston suorittaman valtion keskuskirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen alustavat havainnot.

Valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätökset ovat vahvistettuja ja ulkoisten tilintarkastajien tarkastamia. Tilinpäätöstietojen oikeellisuuteen ja riittävyyteen ei ole tilintarkastuksissa esitetty huomautuksia.

Valtiovarain controller -toiminto on osallistunut hallituksen vuosikertomuksen valmisteluun sen varmistamiseksi, että kertomus antaa talousarviolain 18 §:ssä säädetyllä tavalla oikeat ja riittävät tiedot.

Kertomuksen kehittäminen ja sisältöjen valinnat ovat tasapainottelua toisaalta tiiviyden ja olennaisuuden ja toisaalta kattavuuden ja vertailtavuuden välillä. Valtiovarain controller -toiminto on välittänyt kertomusvalmisteluun tarkastusvaliokunnan ja valtiontalouden tarkastusviraston palautetta aiempien vuosien kertomuksesta. Vuoden 2016 kertomuksen valmistelussa on varmistettu em. palautteen perusteella, että mm. seuraavat tiedot on otettu mukaan kertomukseen:

- Julkisen talouden tilaa käsittelevässä luvussa on oma alalukunsa 3.1.2 Julkisen talouden hoitoa ohjaavat säännöt ja tavoitteet.

- Talousarviota koskevaan lukuun 3.2.2 on palautettu taulukko 9 varsinaisen talousarvion ja lisätalousarvioiden kehykseen kuuluvista menoista sekä hinta- ja rakennekorjattu kehystaso.

- Valtion taloudellisten vastuiden ja riskien raportointia luvussa 3.2.8 on laajennettu jonkin verran edellisvuodesta. Takausvastuita koskevaa tietoa on lisätty ja mainittu myös takaustoiminnan tuloista ja korvauksista. Kattavamman kuvan valtion vastuista ja riskeistä antaa valtiovarainministeriön erillinen riskikatsaus (Valtiovarainministeriön julkaisu 20/2017).

Aikataulutavoitteena on ollut, että eduskunta ehtisi käsitellä kertomuksen kevätistuntokaudella. Kertomus annetaan eduskunnalle huhtikuun lopussa, eikä nykyisellä tuotantotavalla ja kertomussisällöllä ei ole mahdollista tiivistää aikataulua. Esim. kokonaislaskelmat voidaan laatia vasta tilinpäätöstietojen perusteella.

Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset ja tavoitteiden asettaminen talousarvioprosessissa

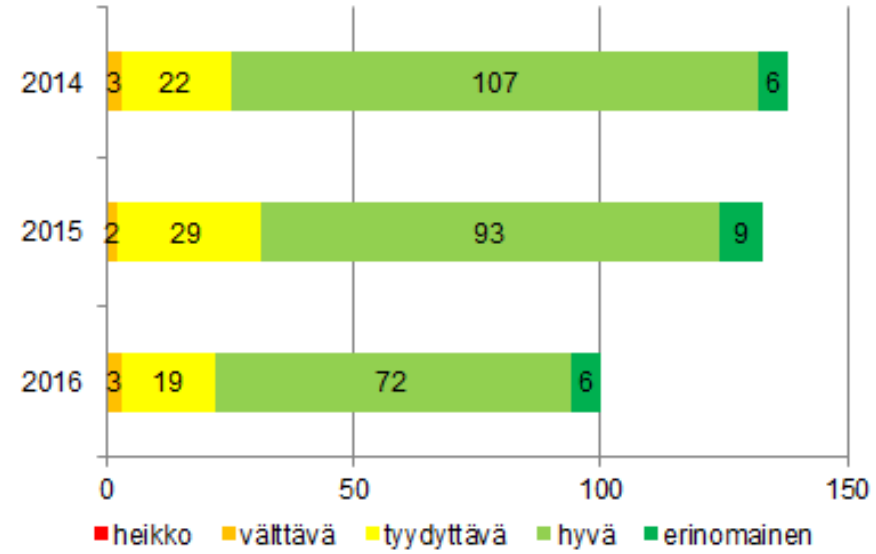
Toimintaympäristön muutosten ja riskien tarkastelu on esittämistavan yhtenäistämisen vuoksi selkeytynyt edellisvuodesta, mutta on vielä sisällöltään vaihtelevaa. Riskien määrittelyä sekä niiden kytkemistä hallinnonalan toimintaan ja tuloksellisuuteen tulee vielä terävöittää. Riskejä on vaikea esittää hallituksen vuosikertomuksessa, jos kunnollista riskien arviointia ei ole tehty. Riskienhallinnan kehittämistyötä ministeriöissä on tarpeen jatkaa.

Kaikki ministeriöt ovat raportoineet talousarvion pääluokkaperustelujen vaikuttavuustavoitteiden toteutumisen yhtenäistä arvosana-asteikkoa käyttäen ja esittäneet taulukossa myös lyhyet perustelut arvioinneilleen. Ministeriöt ovat tehneet arvioinnin itsearviointina, joten arviointi on subjektiivista ja arvosana-asteikon soveltaminen vaihtelee.

Tarkastusvaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että tavoitteiden asetantaa valtion talousarviota laadittaessa tulisi selkeyttää (TRVM 2/2016 vp ja TrVM 5/2015vp).

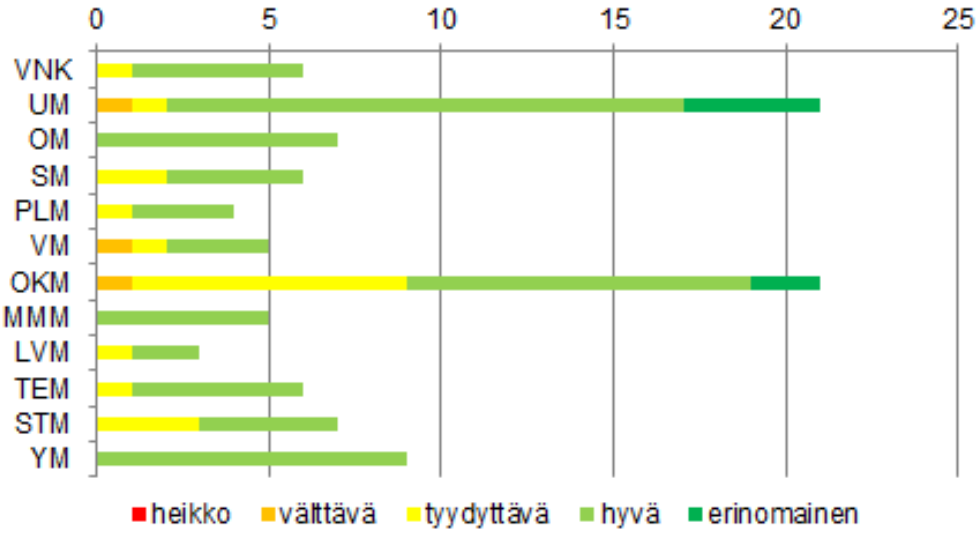
Tavoitteiden asetantaa tulee kehittää nimenomaan talousarvioprosessissa. Hyvä tavoiteasetanta on välttämätöntä sekä vaikuttavuustavoitteiden toteutumisen raportoinnin että riskien tarkastelun onnistumiselle. Jos tavoitteet ovat lähinnä tekemisen kuvailua, niiden toteutumisen raportoinnista tulee helposti toimenpiteiden luettelointia. Tavoitteiden tulee kuvata vaikuttavuutta ja niiden toteutumista tulee voida arvioida. Myös tavoitteiden saavuttamiseen liittyvien riskien arviointi onnistuu tällöin paremmin. Lisäksi vaikuttavuustavoitteiksi tulisi pystyä nostamaan vain hallinnonalan tärkeimmät tavoitteet.

Vaikuttavuustavoitteiden arvosanajakaumat 2014-2016

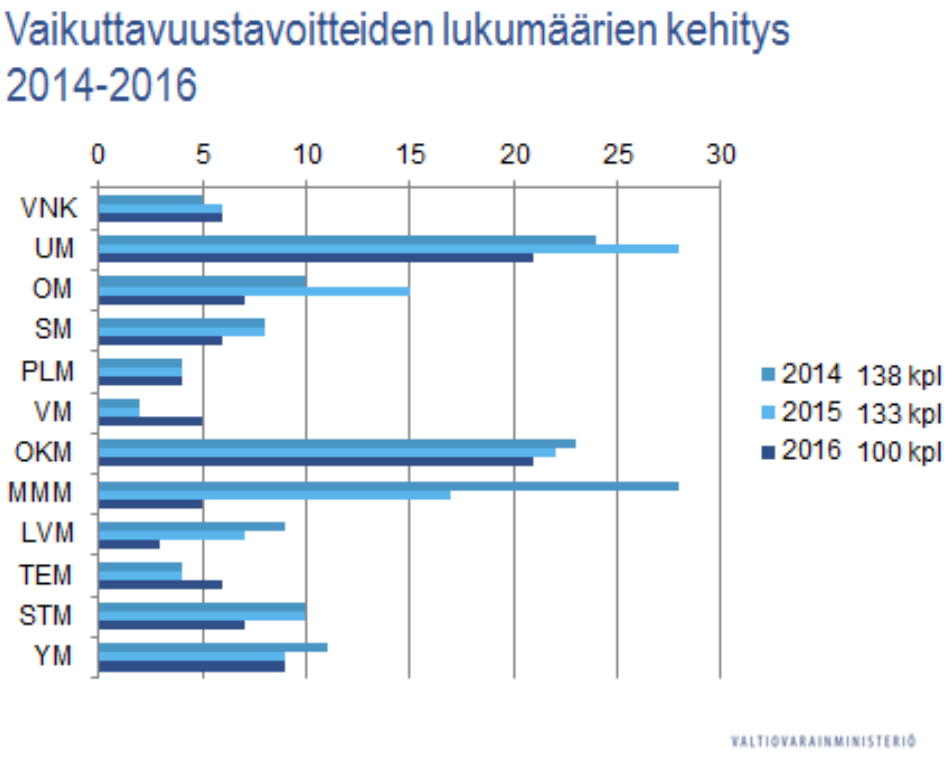

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Vaikuttavuustavoitteiden arvosanajakaumat ministeriöittäin 2016

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Vaikuttavuustavoitteiden lukumäärien kehitys 2014-2016
0
5
10
15
20
25
30
VNK
UM
OM
SM
PLM
VM
OKM
MMM
LVM
TEM
STM
YM
2014 138 kpl
2015 133 kpl
2016 100 kpl
VALTIOVARAINMINISTERIÖ